

KUA TAUAKI TE KUPU MANGERE.

KI TE ETITA O TE PĪPIWHARAUROA.

TENA KOE korua ko te Puke-ki-Hikura-
ngi nga reo kaha ki te kawē whakua-
ki nga wahi katea o nga motu e rua nei ara, o
Aotearoa me te Waipounamu. E hoa panui-
tia atu taku kaupapa i whakatakoto ai hei ti-
tiro iho ma nga tangata mohio o nga iwi e rua
e noho nei i Niu Tirenī ara, mo te kupu taunu
a o tatou hoa Pakeha kua tauaki nei ki runga
ki te iwi Maori ara, he mangere te Maori ki te
mahi ahu whenua. Heoi ra e te Etita na tana
kupu i whakawhanan mai te Ture Heko Whe-
nua o te tau 1905, hei tango i nga paanga o te
hunga whai take ki roto ki nga Poraka nunui
e toe nei ki te iwi Maori, kia taea ai te tango
atu aua Poraka nunui hei whakahaere ma ra-
toui a i te mea kua takirihia te Ture Kaunihera
Whenua i te tau 1900 i raro i o tauua waewae
a ka marama ki a tatou koia nei anake nga hua
o te ture nei he hiahia ki o tatou whenua a ka
wailho nei hei kupu taunu ma nga Pakeha ma-
nuhiri nei kia tatou.

Taku karo mo taua kupu "Mangere"

1. Ko nga Maori o mua he tino iwi ahu whe-
nua a na to ratou werawera na to ratou
kaha ki te ahu whenua i tupu nui ai te iwi
Maori. Tae mai to koutou tupuna a Ka-
pene Kuki i tona manuhiritanga ki tenei
motu e toitu tonu ana te ora me te ahu
whenua o te iwi Maori i to ratou motu
ataahua.
2. I te mea kua mate te nuinga o nga Ma-
ori o Niu Tirenī a kua piki mai te maha
o te iwi Pakeha ki Niu Tirenī, a ka hanga
nei e aua manuhiri nga ture mahamaha
hei ture ki tenei motu; a na aua hanganga
i arai nga hiahia o te iwi whai paanga ki
te mahi ahu whenua.
3. Na aua hanganga ture i here nga tini
whenua o te Maori kia kua e whewehēa
ki ia tangata ki ia whanau ranei, a kia ka-
ua e tukua kia rihitia kia hokona ki te ka-
toa engari ki te Kawanatanga anake mo
te utu iti rawa kaore nei i haere i te hiahia
o te Tiriti o Waitangi.
4. I te mea kaore aua ture i whakaae kia
whewehēa te whenua ki ia tangata ki ia
whanau, me pehea ia nei Pakeha ma me
to tatou Kawanatanga kua takapoua nei
te kaha o te iwi Maori ki raro ki te ringa-
ringa kaha o te ture a ka wailho nei e ko-
utou hei taunu ma koutou?

5. E hoa ma be iwi tino matau te Maori ki
nga mabi tinana me te ahu whenua, ina
hoki kua nohoia e ratou nga nohoanga
teitei o te iwi Pakeha, ara, nohoanga
kai-whakawa, pirihi-manatanga, hoia-ta-
nga, meihatanga, kapene hoia, kapene ka-
ipuke, parakimete, roiatanga, takutatanga,
mimita karakia, me era atu mabi. Ke-
nei mea kaore i arahi e te ture no reira i
taea ai enei huarahi e te iwi Maori te
whakatatuki.
6. Te ture mutunga be mura i te wheuaa
ara, be hoko i nga whai taketanga o nga
Maori abakoa kaore te hunga whai paanga
e whakaae. Ka kiia e taua ture kua wha-
kaae nga Maori, no reira ko te raupatu
whakamutunga tenei mo nga whenua o
te tai Hauru, no reira e o matou hoa Pa-
keha na to koutou watea i enei here i ta-
una ai koutou.
7. I te mea kua whakatuberatia e te Kawa-
natanga ana tari tuku moni kia koutou
ara ki te iwi Pakeha no reira ka whai pa-
kiaka hei whakaputa i to koutou kaha ki
te ahu whenua a kaore nei aua ture tuku
monī e whakatuberatia ki te iwi Maori, e-
ngari e tuhera ana i nga ngutu anake o
te Pirimia me te Honore Timi Kara.

Koia ra tenei nga tatunga iho o nga tini to-
hutou a to tatou Pirimia me to tatou Minita
e whakatakoto nei ki nga hui o te motu nei.

Na to koutou hoa
Na Memo Raima.

Hiruharama
Mei 5, 1906.

Nama 100.

HEI Akubata nei eke ai nga nama o Te
PĪPIWHARAUROA ki te 100, ara hei Aku-
hata te Tiupiri o ta tatou mokai. Ko te Nama
I no Maehe 1898. Hei te Nama 100 matou a-
ta whakataki ai i nga rorero o Te PĪPIWHARA-
UROA, o tona timatanga mai tae noa mai ki tenei
ra, ona he, ona mate; ona tika, ona kaha; ko ta
matou kupu ia inaianei he tono ki te iwi Ma-
ori katoa kia tautoko i ta tatou mea, kia tuku
mai i a ratou oranga mo ta tatou manu, ara,
nga tangata katoa kua tukua atu nei ki a ra-
toui. Meinga enei marama e wha hei tiroiro-
hanga i nga mea katoa e tu he ana i waenga-
nui i a koutou i a matou. Kia ora e te iwi. Kui,
Kui, Whiti, Whitiara!